

REGENERACIÓ DEL SOCIALISME EN TEMPS DE CRISI

Conferència pronunciada per Manel Fernández, Coordinador del Foro per la Regeneració Socialista de Base (RSB).
Dijous 29 de Maig en l'Ateneu de Barcelona

Conceptes previs

La primera de les qüestions que se'ns planteja a l'hora de desenvolupar aquesta tesi, és la de saber si té sentit el fet de plantejar una proposta tant atractiva, és a dir, la regeneració d'una de les grans corrents ideològiques amb més adeptes arreu del món, el socialisme, i la dels seus instruments, els Partits socialistes, en una situació de crisi tant greu com la que estem vivint.

En el desenvolupament d'aquesta tesi, donem per suposat que el socialisme és prou conegut pel que fa a la totalitat del que representa. Entenem, però, que cal conceptualitzar i matisar, conceptes previs no suficientment clars com el de la regeneració i el de crisi.

A diferència d'altres conceptes semblants sobre la millora de les aptituds de les persones o les organitzacions, com la renovació, la reorganització, la readaptació, la reparació, la reconstrucció o la refundació, la regeneració pressuposa dues condicions: d'una banda, la recuperació d'un estat anterior previ que s'ha deteriorat, en lloc d'una actualització destinada a assolir un estat diferent en funció dels canvis esdevinguts en el discórrer del temps, que més aviat es correspondria amb el criteri de la renovació; d'altra banda, el protagonisme de la persona o l'organització en el procés de millora a partir dels seus propis recursos, en lloc de les intervencions externes, que es correspondria bàsicament amb el criteri de la reparació.

Pel que fa a la crisi, aquesta és l'expressió i/o exteriorització d'un conflicte intern i latent en les persones, les organitzacions o les societats, que de bon antuvi suposa l'aparició en escena de riscos de deteriorament i d'oportunitats de millora no detectats prèviament o aparcats.

En el nostre àmbit cultural, el concepte de crisi porta implícites connotacions molt negatives, que ens mouen a una actuació ràpida per tal d'evitar-les, tancar-les o bé d'atenuar-ne els efectes nocius tan bon punt es fan paleses u oficials, mentre que en d'altres àmbits, on les han estudiades amb rigor, no solament no les eviten, sinó que dediquen recursos per tal d'esbrinar-ne els seus desencadenants i la seva aparició, per a fins i tot provocar-les, doncs són conscients de que també es tracte d'oportunitats de millora contínua que, quan abans esclatin, millor.

Des d'aquesta darrera perspectiva, la crisi que estem patint, tant pel que fa al socialisme com als seus partits, la podem percebre com un fenomen positiu que ens dona l'oportunitat de detectar un problema latent que encara no havia aflorat i com a una oportunitat per tal de recuperar els nostres principis i essències, per a enfortir les nostres organitzacions.

És evident que la crisi de confiança que estem patint en els partits socialistes té molt a veure amb l'aparició i/o l'apogeu d'altres filosofies polítiques i econòmiques, com el neoliberalisme, que han fet que països amb estructures econòmiques quasi feudals i fins i tot alguns països en

l'òrbita del comunisme, entre els que destaca la Xina, hagin fet plenament seus els propòsits del capitalisme salvatge.

No obstant i això, la crisi del socialisme català, vinculada a l'espanyol, du implícits alguns trets específics que és on centrarem els nostres arguments.

La crisi del socialisme català

Reiterem que la crisi del socialisme a Catalunya l'ha provocat la crisi econòmica del capitalisme, però tant els seus desencadenants com la seva incapacitat per a respondre als reptes d'aquesta situació, cal cercar-los en els problemes latents i pendents de resoldre, que s'arrossegueu perennement des del propi trànsit de la clandestinitat a la legalitat.

En aquest context, els líders dels partits de l'esquerra reben importants ajudes dels partits homòlegs europeus i estableixen un pacte amb les forces tardo franquistes per a engegar el procés de transició cap a la democràcia, en el que es comprometen a oblidar l'heroic passat del poble espanyol i inicien un procés d'allunyament dels ideals socialistes, per a accedir als òrgans de poder de l'Estat.

Mica a mica, l'accés a aquests òrgans es converteix en una mena d'obsessió, en l'estratègia que es transformarà ben aviat en la finalitat del Partit. Els ideals, els principis, en definitiva, els signes d'identitat del socialisme, passen a ocupar un lloc secundari.

Des d'aquesta perspectiva, l'electoralisme passa a dominar la dinàmica dels partits socialistes, que centren tots els seus esforços en les estratègies electorals i que abandonen la lluita al carrer mentre s'allunyen dels destinataris als que teòricament pretenen defensar i representar —que són els ciutadans en general i els treballadors i els desfavorits en particular—, en la que hauria de ser una oposició frontal a les oligarquies i els poders fàctics.

De tal manera, que els candidats socialistes a les diferents conteses electorals, aniran prenent cada vegada més, que els partits es posin a la seva completa disposició, transformant-los progressivament en una gran maquinària —amb al bell mig l'aparell del propi partit— com si l'única finalitat d'aquests fos guanyar les eleccions i accedir als càrrecs públics.

En aquest camí, aquests partits socialistes intenten rebre el vot d'àmplies majories i passen a ocupar l'espai del centre polític, oblidant quin és el seu espai natural, quins són els seus destinataris i els propis fonaments ideològics.

La lluita del poder pel poder, la corrupció i la cobdícia, es converteixen en una pràctica prou estesa i es genera una discordança entre el que exposen, d'una banda els discursos i els programes, d'altra banda les pràctiques polítiques. Els dirigents es mostren incapaços de controlar aquesta situació i l'escalada de corrupció que l'acompanya.

Així mateix, els treballadors i les classes més desfavorides entren en una situació de desafecció progressiva envers el Partit i dia a dia es va produint, primer la pèrdua creixent de militants de gran vàlua que abandonen el Partit, i ben aviat els abandonaments massius i el desencís dels ciutadans en general i de la pròpia base electoral en particular, amb les nostres organitzacions.

Malgrat que som molts els militants que tenim plena consciència d'aqueta situació, revertir-la esdevé força complicat si no s'assoleix la implicació dels militants de base, que són l'ànima del Partit en el seu dia a dia.

Els importants avenços i progressos esdevinguts durant els governs socialistes no poden pas justificar, de cap de les maneres, la corrupció d'aquest període i les seves greus conseqüències.

En aquest context, el Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC), fundat en l'anomenat Congrés d'Unitat Socialista, de 1978, a partir de la fusió del PSC-C, el PSC-R i la Federació catalana del PSOE, estableix una relació poc clara amb el PSOE, que adopta l'estatus de Partit Federat, relació en la que mai desapareixerà "el pecat original" de la indefinició: es tracte d'un partit independent del PSOE o bé d'una de les Federacions d'aquest?

Diem poc clara puix des de la seva pròpia fundació, el PSC participa pel medi de consellers en el màxim òrgan de direcció d'un altre partit, el PSOE, com si fos una més de les seves Federacions, mentre que estableix una relació completament diferent, la de Partit Federat, com si fos un ens completament diferent i diferenciat de l'altre, però que ni està lligat al primer pel medi d'un òrgan de coordinació de tots dos, ni tan sols disposa de grup parlamentari propi en el Congrés dels Diputats.

En síntesi, des de la seva fundació el 1978, i donada la seva indefinició pel que fa a la vinculació amb el PSOE, el nostre partit, a més a més de patir les conseqüències de la crisi de signes d'identitat del PSOE amb els seus ideals originaris, també pateix una crisi pròpia d'identitat que porta implícits grans interrogants sobre la seva pròpia personalitat.

En aquest context, amb les seves dues crisis d'identitat, la de la concordança amb els principis socialistes i la de la seva ubicació envers un altre partit, era inevitable que la seva trajectòria acabés malament, com està passant ara. La confusió és el pitjor enemic de les organitzacions, com sentenciava Sèneca quan expressava que "A qui no té un rumb fixe tots els vents li son desfavorables"

Es a dir, en aquests moments, el PSC pateix una doble crisi: la d'haver-se desplaçat dels seus orígens ocupant l'espai del centre i accedint a àmplies quotes de poder; i la derivada de la crisi sobiranista en no tenir gens clar quina és la seva funció a Catalunya i quina envers l'Estat espanyol.

El recurs al federalisme un cop engegat el repte sobiranista, no deixa de ser una autèntica demostració de la incoherència en la que es mou el Partit, doncs el moment de plantejar-lo seriosament ja ha passat. El PSC ha tingut moltes oportunitats de poder plantejar la reforma federal en els seus moments d'esplendor, quan l'hi era imprescindible al PSOE per tal de gestionar el Govern d'Espanya. Aquell tren ja ha passat i ara ja està molt lluny! Pretendre córrer i

agafar-lo en marxa no deixa de ser una quimera que només palesa, inequívocament davant la ciutadania, incoherència i incompetència!

Ara les regles del joc les han fixat d'altres i el PSC no pot intentar imposar les seves regles. En el terreny de joc, la pilota, ara roda sobre **El dret a decidir dels catalans** i no pas sobre la Relació entre Catalunya i Espanya. El PSC hauria de jugar aquest partit acceptant-ne les regles del joc i amb aspiració a guanyar-lo! Començant per una presa de posicionament clara sobre el dret a decidir. I només hi ha dues opcions: la d'un Estat Català independent d'Espanya o la d'una Regió o Comunitat Autònoma d'Espanya.

La sortida de la crisi socialista catalana

En aquest context, el PSC hauria d'abordar la seva crisi com una oportunitat per a redreçar i vèncer les seves dues crisis d'identitat, sortint-ne enfortit.

Evidentment que la primera crisi que li cal resoldre és la seva crisi d'identitat pel que fa al projecte nacional i a la seva relació amb el PSOE.

Si el PSC realment aposta per un Estat federal ha de tenir present la necessitat d'aparcar aquest tema mentre no es resolgui la qüestió del dret a decidir, formulant sense ambigüitats la seva relació amb el PSOE, ben emmarcada dins un nou Estat federal espanyol que, evidentment, no pot ser cap altre que la d'una més de les Federacions d'aquest Partit.

Així mateix, entenc que hauria de deixar de banda els seus complexos i apostar fermament pel dret a decidir i pel referèndum, intentant liderar el procés, com una força que té la clau per tal de que aquest referèndum pugui ser legal i discórrer dins el normal desenvolupament i la més completa tranquil·litat de la societat catalana.

Evidentment que aquest referèndum hauria de gaudir d'un període de preparació previ per a que les diferents opcions es poguessin defensar amb tota la seva amplitud i exigir un mínim dels 2/3 de la població censada per a que fos vinculant. També és evident que, d'acord amb el seu projecte federatiu, en aquest referèndum el PSC hauria d'apostar fermament per a que Catalunya continués vinculada a Espanya.

Un cop celebrat el Referèndum i en la hipòtesi de que els resultats fossin contraris a la independència de Catalunya, el PSC hauria de plantejar, sense cap mena de demora, la reforma federal de la Constitució, com a alternativa a la independència.

Per una altra banda, paral·lelament, el PSC ha de re connectar amb els militants i els ciutadans, i el primer que ha de fer és recuperar les figures dels dirigents socialistes històrics que es van caracteritzar per la seva honestat, com la de Pablo Iglesias o Josep Pallach, i anar deixant de banda aquelles figures socialistes actuals que, si bé tenen un cert predicament, han estat vinculades amb la corrupció dels períodes de govern socialista.

Es completament incoherent que, a hores d'ara, els actuals dirigents del Partit reivindiquin constantment i que, fins i tot els cridin i/o facin participar en els actes electorals, a antics dirigents espanyols o catalans, clarament vinculats a la corrupció o que han participat activament de la crisi financera, i que, per contra, condemnin a l'ostracisme, com així es va fer, a figures del socialisme caracteritzades per la seva honestedat, com podria ser el cas del dirigent Luís Gómez LLorente, fundador del corrent Izquierda Socialista.

Així mateix, el PSC ha de fer una aposta ferma per l'honestedat dels seus càrrecs públics i una neteja d'aquells vinculats a casos de corrupció donant pas, alhora, als militants que puguin demostrar una trajectòria impecable pel que fa a la gestió de la cosa pública.

Molt sovint surten casos de càrrecs públics socialistes catalans esquitxats en casos de corrupció i els nostres màxims dirigents surten a defensar-los fins que, finalment, els Tribunals acaben fent palesa la seva implicació. És incoherent que la direcció del Partit defensi aquests membres en lloc d'apartar-los immediatament, la qual cosa reflecteix la incapacitat de la Direcció per a fer la neteja necessària o bé la seva complaença amb la corrupció.

D'altra banda, el Partit s'ha instal·lat en la comoditat dels despatxos i les institucions i ha abandonat els problemes dels ciutadans i la seva pròpia presència al carrer, per la qual cosa els ciutadans no el senten com el seu Partit. És per això, que els nostres dirigents han de sortir dels despatxos i de les institucions i han de ser els principals protagonistes del carrer. Han d'estar amb els ciutadans i amb els que pateixen les conseqüències de la crisi.

Per suposat que, a més a més, els nostres càrrecs públics han de gaudir de la màxima exemplaritat i solidaritat amb la ciutadania, el que suposa participar activament de l'austeritat que està patint la ciutadania.

Aquest plantejament regenerador; aquest retorn als orígens; aquest tornar a començar, evidentment, necessiten reflexions, debats, anàlisis i canvis. Canvis en les estructures, canvis en les praxis i canvis en les cares.

Quedarà per esbrinar si aquests dirigents seran capaços de liderar-los i dur-los a terme o si haurem de ser els militants de base els qui haurem d'organitzar-nos i rebel·lar-nos per a postular en ferm a assolir impulsar-los.

Salut i visca el socialisme, visca el PSC, visca Catalunya.

Barcelona, Maig de 2014.